

СУЧАСНЕ ЖИТТЯ УКРАЇНСЬКИХ ЄВРЕЇВ

У другій половині 1980-х рр. в Україні почали створюватись єврейські художні колективи, товариства єврейської культури та організації, що ставили за мету сприяння еміграції. Ці дві тенденції культурологічна та сіоністська - і досі розділяють єврейські товариства, спрямовуючи їх діяльність у різних напрямках. Так, у Києві водночас діяли товариства єврейської культури при Українському фонді культури та сіоністські – “Іргун Ціоні” і “Бейтар”.

У вересні 1989 р. вперше відбувся офіційний мітинг у Бабиному Яру. На ньому представники влади та керівники громадських організацій прилюдно визнали, що майже усіх євреїв під час цієї звірячої акції, фашисти розстріляли лише за їх національну приналежність. Наступного року масові заходи в пам'ять про трагедію Бабиного Яру

проводились вже протягом тижня. У школах міста були проведені уроки пам'яті, присвячені цій сумній даті.

У 1989 р. представники єврейських організацій України, Росії та інших республік СРСР з'їхались до Москви на свій з'їзд. На ньому були висловлені різні погляди на шляхи відродження єврейської культури і на саму можливість такого відродження в радянській державі.

У цей час в Україні активізували свою антисемітську діяльність члени товариства "Пам'ять". Протидіючи російському шовінізму і антисемітизму, І з'їзд Руху прийняв окреме звернення до громадян країни. Була створена Асоціація "Антишовіністична дія", яка 18 лютого 1990 р. разом із Рухом провела на майдані Незалежності мітинг, спрямованість якого афористично відбили транспаранти, що майоріли над майданом: "Емісарів "Пам'яті" - геть з України" та "Фашистів з "Пам'яті" - до суду".

Євреї України, виборюючи рівноправ'я всіх народів і національних меншин, свого менталітету, знову почали видавати єврейські газети, і першою з них у Києві стала "Возрождение". Потім з'явилися республіканська – "Еврейские вести", "Ейнікайт" ("Єднання"), яку видає Київське єврейське культурно-просвітнє товариство ім. Шолом-Алейхема, і "Хадашот" ("Новини") - орган Асоціації єврейських організацій та общин. У Харкові виходить газета "Шолом", у Львові – "Шофар" та ін.

У червні 1991 р. в Києві відбулась міжнародна наукова конференція "Проблеми українсько-єврейських відносин". У ній брали участь Республіканська асоціація українознавців. Народний Рух, народні депутати України, товариства єврейської культури, вчені та громадські діячі України, Ізраїлю, США, Канади, ФРН та інших країн.

Вересневий Київ 1991 р. став свідком найсумнішого для євреїв України ювілею - 50-річчя трагедії у Бабиному Яру. На місці трагедії було встановлено новий пам'ятник, у театрах і кінозалах міста пройшли виступи артистів та демонстрація нових фільмів, пов'язаних із цією подією, а на стендах, встановлених на вулицях, у парках міста, з'явилися експозиції, присвячені пам'яті загиблих.

Вирішення єврейського питання в Україні відбувається у руслі загальнодемократичного розв'язання національних проблем. 16 листопада 1991 р. вони обговорювались на I Всеукраїнському Міжнародному Конгресі в Одесі. Конгрес прийняв звернення до Верховної Ради України, пропонуючи передбачити у складі українського парламенту Палату Націй або Комітет у справах національностей, які на рівні вищого органу країни вирішували б увесь комплекс національних проблем, питань протидії шовінізму і антисемітизму.

Наприкінці того ж року був створений Комітет у справах національностей при Кабінеті Міністрів України, який згідно з законом "Про національні меншини в Україні" перетворений у міністерство. Цей закон гарантує права усіх національних меншин України на культурно-національну автономію, їх рівні права з українцями тощо.

Сьогодні в Україні діють десятки різних єврейських товариств, які об'єднані в Республіканське товариство єврейської культури, Асоціацію єврейських організацій та общин та ін. Рішенням Президії АН України в Інституті національних відносин і політології створений Кабінет єврейської історії та культури, почав діяти громадський Інститут єврейської матеріальної культури, у київському педагогічному та театральному інститутах організовані єврейські відділення, діють єврейські середні та недільні школи, а також гімназія.

25-26 жовтня 1992 р. проходив Єврейський Конгрес України, в якому взяли участь 225 делегатів із 72 міст України. Вони висувались на міських єврейських зборах із розрахунку – по одному представнику від кожних двох тисяч євреїв даного регіону. На Конгресі був прийнятий Статут та обрана Єврейська Рада України у складі 50 чоловік. Делегатів Конгресу вітали народні депутати України, представники уряду та громадських організацій.

В Україні існують також сили, які заважають зміцненню міжнаціонального миру - найбільшому надбанню нашої незалежної держави. Шовіністи об'єднуються навколо таких організацій, як Державна самостійність України (ДСУ) та "Слов'янський союз". Їх друковані органи "Нескорена нація" (ДСУ), "За вільну Україну" (Львів), "Нова Україна" (Харків) та "Слово" (Київ) постійно розпалюють русофобію, антисемітизм, антипольські та шовіністичні настрої.

Рада національностей Народного Руху України та інші громадські організації неодноразово виступали з заявами про загрозу шовінізму в Україні, висували пропозиції щодо його подолання. Однак владні структури поки що приділяють недостатньо уваги цій загрозі. Мабуть, тому значна частина євреїв усе більше втрачає надію на стабільність демократичних перетворень в Україні, а ізраїльські емігрантські компанії, на жаль, і в подальшому можуть розраховувати на збільшення іммігрантів з України. І все ж таки в серцях євреїв України жевріє свята надія на те, що багатовікова історія синів Мойсея на українській землі ніколи не закінчиться.